

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

کارگاه جمع بندی و حل تست

حقوق تجارت

سردفتری ۱۴۰۱

مدرس: دکتر مجتبی نعمت الهی

تجارت ۱

۱- کدام یک از عبارات زیر صحیح نمی باشد؟

- ۱) خرید اراضی و تفکیک آن توسط شخص تاجر اگر به قصد فروش باشد تجاری است.
- ۲) تصدی تسهیل معاملات ملکی، تجاری است.
- ۳) معاملات غیرمنقول تجاری محسوب نمی شوند حتی اگر بین تاجر انجام گیرد.
- ۴) معاملات برواتی تجاری ذاتی است.

۲- کدام یک از افراد زیر تاجر محسوب نمی شوند؟

- ۱) شخصی که علاوه بر شغل قضاوت کشتی های باری اجاره می دهد و از این راه امرار معاش می کند.
- ۲) شخصی که اتومبیل برای فروش خریداری می کند اما به دلیل نوسانات بازار، اتومبیل ها را به فروش نرسانده.
- ۳) دلالی که واسطه معاملات غیرمنقول است.
- ۴) شرکا شرکت تضامنی و نسبی

۳- قائم مقام تجاری در چه صورتی منعزل می شود؟

- ۱) با حجر رئیس تجارت خانه
- ۲) با فوت رئیس تجارت خانه
- ۳) با انحلال شرکت تجاری
- ۴) در هر سه مورد

۴- در ضمن معامله سندی به دلال سپرده می شود که نزد وی تلف می شود با توجه مقررات مربوط به مسئولیت دلال کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) دلال مسئول نیست مگر تعدی و تفریط او ثابت شود.
- ۲) دلال در صورتی که نتواند ثابت کند تلف مستند به او نیست، مسئول است.
- ۳) دلال فقط در صورتی مسئول نیست که قوه قاهره را ثابت کند.
- ۴) دلال فقط در صورتی مسئول نیست که ثابت کند تلف مستند به امر بوده

۵- معامله تاجر با غیر تاجر:

- ۱) تجارتی نیست
- ۲) در صورتی که برای رفع حوائج تجاری باشد، تجارتی است.
- ۳) تجارتی است
- ۴) در صورت درج مراتب در قرارداد، تجارتی است.

۶- شخصی کارخانه ی تولید محصولات لبنی دارد، برای مراسم جشن فارغ التحصیلی فرزند خود ظرف هایی برای سرو محصولات کارخانه اش در مهمانی خریداری می کند.....

- ۱) عمل شخص تجاری ذاتی است.
- ۲) عمل شخص تجاری تبعی است، زیرا میان دو تاجر واقع شده.
- ۳) عمل فرد تجاری نیست، زیرا برای رفع نیاز شخصی بوده است.
- ۴) عمل شخص مشمول بند تهیه و رسانیدن ملزومات ماده ی ۲ قانون تجارت می شود و تجاریست.

۷- کدام یک از معاملات ذیل برای ذاتا تجاری تلقی شدن، نیازمند استمرار نیست؟

- (۱) عملیات حراجی
(۲) تصدی به نمایشگاه های عمومی
(۳) کشتی سازی و خرید و فروش آن
(۴) حمل و نقل دریایی

۸- کدام یک از اشخاص ذیل تاجر نیست؟

- (۱) دلال
(۲) کسبه ی جزء
(۳) حق العمل کار
(۴) قائم مقام تجاری

۹- دلال در مقابل طرف معامله ..... و حق العمل کار در مقابل طرف معامله ..... است.

- (۱) نماینده - نماینده
(۲) اصیل - نماینده
(۳) نماینده - اصیل
(۴) اصیل - اصیل

۱۰- دفتر روزنامه ی تاجری فاقد امضای نماینده ی اداره ی ثبت و ترتیب مشخص می باشد، در این صورت

....

- (۱) دفتر مزبور مطلقا قابل استناد نیست.
(۲) علیه خود تاجر قابل استناد است.
(۳) صرفا اگر مربوط به امور تجاری باشد قابل استناد است.
(۴) صرفا اگر مربوط به امور تجاری و میان تاجر باشد قابل استناد است.

۱۱- کدام مورد درباره اسم تجاری نادرست است؟

- (۱) اصولاً ثبت اسم تجاری، اختیاری است.
(۲) اسم تجاری قابل انتقال است.
(۳) اسم تجاری ثبت شده را هیچ شخص دیگری در همان محل نمی تواند اسم تجاری خود قرار دهد مگر اینکه با نام خانوادگی او یکی باشد.
(۴) در موارد الزامی بودن ثبت اسم تجاری و عدم ثبت آن، اداره ثبت رأساً اقدام به ثبت کرده و سه برابر حق الثبت مأخوذ خواهد داشت.

۱۲- طبق قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۸۴ کارگزار/معامله گر، کیست؟

- (۱) شخص حقیقی است که اوراق بهادار را برای دیگران و به حساب آن ها معامله می کند.
(۲) شخص حقیقی است که اوراق بهادار را برای دیگران و به حساب آن ها و یا به نام خود معامله می کند.
(۳) شخص حقیقی یا حقوقی است که اوراق بهادار را برای دیگران و به حساب آن ها و یا به نام خود معامله می کند.
(۴) شخص حقوقی است که اوراق بهادار را برای دیگران و به حساب آن ها و یا به نام و حساب خود معامله می کند.

۱۳- اگر حق العمل کار از جانب آمر خود مسئول خرید مالی شود و او این مال را برای آمر خود خریداری کند به مبلغ یکصد میلیون ریال و پس از انعقاد معامله به دروغ به آمر خود اعلام نماید که به مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال خریداری نموده و بعد از گذشت ۲ هفته این امر برای آمر معلوم گردد؛ در این صورت آمر می تواند:

- (۱) به عنوان کلاهبردار از وی شکایت کیفری نماید، به علاوه مال را به وی مسترد کند.
- (۲) به عنوان خیانت در امانت از وی شکایت کیفری نماید، به علاوه مکلف است وی را طرف معامله قرار دهد.
- (۳) به عنوان کلاهبردار از وی شکایت کیفری نماید، به علاوه مال را به وی مسترد نماید و یکصد میلیون ریال را از وی مطالبه نماید.
- (۴) به عنوان خیانت در امانت از وی شکایت کیفری نماید، به علاوه وی را طرف معامله ی خود قرار دهد و حق العمل نپردازد.

۱۴- دفاتر تجاری تاجر برای تاجر سندیت دارد، مشروط بر آنکه:

- (۱) دعوی مربوط به امور تجاری باشد.
- (۲) هم دعوی مربوط به امور تجاری باشد، هم دفاتر طبق قانون تنظیم شده باشد.
- (۳) دفاتر مطابق قانون تجارت تنظیم شده باشد.
- (۴) هم دعوی مربوط به امور تجاری باشد، هم دفاتر طبق قانون تنظیم شده باشد و هم طرف دعوی نیز دفاتر تجاری داشته باشد.

۱۵- چندین کیلو بذر گیاه، به متصدی حمل و نقل برای انتقال سپرده شده، اما به دلیل عدم تنظیم دمای مناسب نگهداری بذر در وسیله ی نقلیه، بذر ها رو به فساد و خرابی رفته اند، در این صورت.....

- (۱) متصدی حمل و نقل مسئول می باشد.
- (۲) متصدی مسئول است مگر ثابت نماید در خصوص شرایط نگهداری توسط ارسال کننده توجیه نشده.
- (۳) متصدی مسئول نیست، مگر ثابت شود وی در نگهداری کاهلی کرده است.
- (۴) ارسال کننده مسئول است مگر مسئولیت متصدی را ثابت کند.

۱۶- اگر کالایی که جهت فروش به حق العمل کار داده شده در معرض فساد سریع باشد و منافع آمر ایجاب کند حق العمل کار.....

- (۱) مکلف است با اطلاع دادستان مال التجاره را به فروش برساند
- (۲) می تواند با اطلاع دادستان مال التجاره را به فروش برساند.
- (۳) مکلف است با اجازه دادستان مال التجاره را به فروش برساند
- (۴) می تواند با اجازه دادستان مال التجاره را به فروش برساند.

۱۷- متصدی حمل و نقل در صورت تلف شدن مال التجاره:

- (۱) مسئولیت مطلق دارد و تنها با اثبات حوادث قهری، معاف از مسئولیت می شود.
- (۲) مسئولیت دارد و شرط تشدید یا تخفیف مسئولیت او باطل است.
- (۳) مسئولیت دارد و خسارت ناشی از نقص مال التجاره، ممکن است برابر با خسارت تلف شدن تمام مال التجاره باشد.

۴) مسئولیت دارد مگر اینکه تقصیر ارسال کننده یا مرسل الیه را ثابت کند؛ برخلاف خسارت ناشی از تأخیر تسلیم که مسئولیت ندارد مگر اینکه تقصیر متصدی ثابت شود.

۱۸- آمر مالی را برای فروش به حق العمل کار می سپارد تا آن را حداقل به مبلغ ۶۰ میلیون تومان بفروشد، لیکن حق العمل کار مال مزبور را بدون تحصیل اجازه از آمر به مبلغ ۴۵ میلیون تومان به خریدار می فروشد. معامله مزبور چه حکمی دارد؟

- (۱) صحیح است.
(۲) باطل است.
(۳) غیر نافذ است.
(۴) اگر از ضرر بیشتر احتراز کرده باشد، صحیح است.

۱۹- تاجری اختیار قائم مقام خود را محدود به فروش کالا کرده و وی را از خرید کالا منع می کند. قائم مقام تجارتي بدون توجه به این ممنوعیت، اقدام به خرید کالا می کند. در کدام صورت تاجر می تواند به بی اعتباری چنین معامله ای استناد کند؟

- (۱) طرف معامله از محدودیت اختیارات قائم مقام آگاه باشد
(۲) نمی تواند مگر این که محدودیت در اختیارات به صورت کتبی باشد.
(۳) در هر حال می تواند.
(۴) به هیچ عنوان نمی تواند.

۲۰- در کدام مورد حق العمل کار اصولاً مسئول نیست؟

- (۱) بیمه کردن اموال و کالاهایی که برای فروش به او سپرده شده است.
(۲) فروش نسبه ای کالا بدون رضایت آمر
(۳) فروش کالا بصورت پیش قسط
(۴) فروش مال التجاره به قیمتی کمتر از حداقل قیمت تعیین شده توسط آمر

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

پاسخنامه

حقوق تجارت

سردفتری ۱۴۰۱

مدرس: دکتر مجتبی نعمت الهی

۱- گزینه ۱ صحیح است. طبق ماده ۴ ق.ت معاملات غیر منقول به هیچ وجه تجاری محسوب نمی شوند.

همچنین دقت داشته باشید. طبق ماده ۵ قانون تملک آپارتمانها: انواع شرکتهای موضوع ماده ۲۰ قانون تجارت که به قصد ساختمان خانه و آپارتمان و محل کسب به منظور سکونت یا پیشه یا اجاره یا فروش تشکیل می شود از انجام سایر معاملات بازرگانی غیر مربوط به کارهای ساختمانی ممنوعند.

۲- گزینه ۴ صحیح است. شریک شرکت های تجاری بودن ملازمه ای با تاجر بودن آن ها ندارد. در گزینه «۱» طبق قسمت اخیر بند ۱۰ ماده ۲ معاملات راجعه به کشتی تجاری محسوب می شود هر چند در خصوص قضات و برخی مشاغل دیگر محدودیت هایی در مورد اشتغال آن ها به امور تجاری وجود دارد ولی این امر مانع از تاجر شناخته شدن آن ها نمی باشد. در خصوص گزینه «۲» با توجه به بند ۱ ماده ۲ ق.ت خرید یا تحصیل هر نوع مال منقول به قصد فروش و ... تجاری محسوب می شود هر چند بعد از خرید از این امر منصرف گردد. گزینه «۳» طبق بند ۳ ماده ۲ مطلق دلالتی عمل تجاری است.

۳- گزینه ۳ صحیح است. طبق ماده ۴۰۰ ق.ت با فوت یا حجر رئیس تجارت خانه، قائم مقام تجاری منعزل نمی گردد بلکه با انحلال شرکت است که وی منعزل می شود. در قانون مدنی فوت و حجر موکل باعث انفساخ عقد وکالت می گردد اما در خصوص قائم مقام تجاری، انحلال تجارتخانه باعث منعزل شدن قائم مقام تجاری می شود چون موضوع قراردادی که رئیس تجارتخانه با وی منعقد نموده است منتفی می گردد.

۴- گزینه ۲ صحیح است. با استناد به ماده ۳۳۹ دلال مسئول اشیاء و اسنادی است که در ضمن معامله به او سپرده می شود یعنی قانونگذار در این مورد فرض را بر تقصیر دلال در نظر گرفته پس اصل بر مسئولیت دلال است مگر عدم تقصیرش را ثابت کند.

۵- گزینه ۲ صحیح است. طبق بند ۲ ماده ۳ ق.ت کلیه معاملاتی که تاجر با غیر تاجر برای حوائج تجارتی خود می کند تجارتی است و این معاملات جزء معاملات تجاری تبعی است. معاملات تجاری تبعی معاملاتی است که به تبع تاجر بودن معامله گر تجاری تلقی شده ولی معاملات تجاری ذاتی که در ماده ۲ ق.ت مذکور است توسط هر شخصی انجام گیرد تجاری محسوب می شود.

۶- گزینه ۳ صحیح است، درست است که طبق نص صریح بند ۱ ماده ۳ قانون تجارت کلیه ی معاملات تجار، تجاری تلقی میشود، و فروشنده ی ظروف هم تاجر است، اما طبق نظر دکتر اسکینی و رویه ی آزمون وکالت معاملات تجار هم در صورتی که برای رفع نیاز شخصی باشد و نه رفع حوائج تجاری، تجاری نیست.

۷- گزینه ۳ صحیح است. طبق ماده ۲ قانون تجارت اعمال زیر برای اینکه تجاری تلقی شوند نیازمند استمرار هستند و به صرف یکبار انجام شدن تجاری شناخته نمیشوند:

۱. تصدی به حمل و نقل

۲. تاسیس و بکار انداختن کارخانه

۳. تصدی به حراجی

۴. تصدی به هر قسم نمایشگاه عمومی

۸- **گزینه ۴ صحیح است.** بقیه موارد تاجر میباشند و کسبه ی جزء هم تاجرانی هستند که صرفاً از شمول برخی مواد قانون تجارت مثل داشتن دفاتر تجاری خارج هستند. قائم مقام تجاری، نماینده ی تجارتخانه محسوب میگردد.

۹- **گزینه ۳ صحیح است.** ماده ی ۳۳۵ ق ت : طبق ماده ۳۳۵ قانون تجارت دلال کسی است که در قبال اخذ اجرت واسطه انجام دادن معاملاتی می شود یا برای کسی که می خواهد معاملاتی انجام دهد طرف معامله پیدا می کند. قانونگذار تکالیف دلال را برعهده او گذاشته است. شخصی که دلال به دستور او عمل می کند آمر است. دلال مسئول تمام اشیاء و اسنادی است که در ضمن معامله به او داده می شود مگر بتواند ثابت کند که ضایع یا تلف شدن اشیاء یا اسناد مزبور مربوط به شخص او نبوده است. از طرفی دلال ضامن اعتبار اشخاصی که برای آنها دلالتی می کند نیست و ضامن اجرای معاملاتی که به توسط او انجام می شود نیست. دلال می تواند در زمان واحد برای چند آمر در رشته های مختلف دلالتی کند ولی باید آمرین را از این امر مطلع کند.

ماده ۳۵۷ ق ت: حق العمل کار کسی است که به اسم خود ولی به حساب دیگری (آمر) معاملاتی کرده و در مقابل، حق العملی دریافت می دارد.

۱۰- **گزینه ۲ صحیح است.** طبق ماده ۱۴ ق ت : دفاتر مذکور در ماده ۶ و سایر دفاتری که تجار برای امور تجارتی خود به کار می برند در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشد بین تجار، در امور تجارتی، سندیت خواهد داشت و در غیر این صورت فقط بر علیه صاحب آن معتبر خواهد بود.

ماده ی ۱۱: دفاتر مذکور در ماده ۶ به استثنای دفتر کپی قبل از آن که در آن چیزی نوشته شده باشد به توسط نماینده اداره ی ثبت (که مطابق نظام نامه ی وزارت عدلیه معین می شود) امضا خواهد شد. برای دفتر کپی، امضای مزبور لازم نیست، ولی باید اوراق آن دارای نمره ی ترتیبی باشد. در موقع تجدید سالیانه ی هر دفتر مقررات این ماده رعایت خواهد شد

و ماده ی ۷: دفتر روزنامه دفتری است که تاجر باید همه روزه مطالبات و دیون و داد و ستد تجارتی و معاملات راجع به اوراق تجارتی (از قبیل خرید و فروش و ظهرنویسی) و به طور کلی جمیع واردات و صادرات تجارتی خود را به هر اسم و رسمی که باشد و وجوهی را که برای مخارج شخصی خود برداشت می کند در آن دفتر ثبت نماید.

۱۱- **گزینه ۳ صحیح است.** مستند به مواد ۵۷۶، ۵۷۹، ۵۷۸ و ۵۸۱ ق.ت. ثبت اسم تجاری اختیاری است مگر در مواردی که وزارت عدلیه ثبت آن را الزامی کند پس اصولاً اختیاری است. اسم تجاری قابل انتقال است و از حقوق صاحب نام تجاری است طبق ماده ۵۷۸ اسم تجاری ثبت شده را هیچ شخص دیگری در همان محل نمی تواند اسم تجاری خود قرار دهد ولو اسم تجاری ثبت شده با اسم خانوادگی او یکی باشد.

۱۲- گزینه ۴ صحیح است. مطابق بند ۱۳ و ۱۴ ماده یک قانون بازار اوراق بهادار کارگزار/معامله‌گر می بایست شخص حقوقی باشد و اشخاص حقیقی نمی‌توانند به عنوان کارگزار/معامله‌گر باشند؛ کارگزار/معامله‌گر می‌توانند اوراق بهادار را به حساب و نام خود معامله نمایند.

۱۳- گزینه ۴ صحیح است. مستند به ماده ۳۷۰ ق.ت. اگر حق العمل کار، کار نادرستی کند مخصوصاً در موردی که به حساب آمر قیمتی علاوه بر قیمت خرید و یا کمتر از قیمت فروش، محسوب دارد مستحق حق العمل نخواهد بود به علاوه در دو صورت اخیر آمر می‌تواند خود حق العمل کار را خریدار یا فروشنده محسوب کند. دستور فوق مانع از اجرای مجازاتی که برای خیانت در امانت مقرر است، نیست.

۱۴- گزینه ۲ صحیح است. دلیل نادرستی گزینه «۴» این است که داشتن دفتر تجاری توسط تاجر خوانده شرط استنادپذیری دفتر تاجر خواهان نیست.

ماده ۱۴: دفاتر مذکور در ماده ۶ و سایر دفاتری که تجار برای امور تجارتی خود به کار می‌برند در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشد بین تجار، در امور تجارتی، سندیت خواهد داشت و در غیر این صورت فقط بر علیه صاحب آن معتبر خواهد بود.

۱۵- گزینه ۲ صحیح است. مستفاد از ماده ۳۸۶ قانون تجارت تعهد متصدی تعهد به نتیجه است اما در قانون مدنی تعهد متصدی تعهد به وسیله است. بنابراین در قانون مدنی در صورت ورود خسارت و اقامه دعوا بار اثبات به عهده صاحب کالا است اما در قانون تجارت بار اثبات بر عهده متصدی است. بنابراین متصدی در صورت تلف یا گم شدن کالا برای اینکه بتواند از مسئولیت معاف شود باید یکی از موارد پنج گانه ذیل را اثبات کند:

اثبات کند که تلف یا گم شدن کالا ناشی از عیب ذاتی جنس خود مال التجاره بوده است.

اثبات کند که تلف یا گم شدن مال التجاره ناشی از تقصیر ارسال کننده بوده است.

اثبات کند که تلف یا گم شدن مال التجاره مستند به فعل مرسل الیه بوده است.

اثبات کند که تلف یا گم شدن مال التجاره ناشی از تعلیمات ارسال کننده یا مرسل الیه بوده است.

اثبات کند که تلف یا گم شدن مال التجاره ناشی از حوادثی بوده که هیچ متصدی مواظبی نیز نمی‌توانست از آن جلوگیری کند. (قوه قاهره)

۱۶- گزینه ۱ صحیح است. طبق ماده ۳۶۲ ق.ت. ماده ۳۶۲ - اگر بیم فساد سریع مال التجاره رود که نزد حق‌العمل‌کار برای فروش ارسال شده حق‌العمل‌کار می‌تواند و حتی در صورتی که منافع آمر ایجاب کند مکلف است مال التجاره را با اطلاع مدعی‌العموم محلی که مال التجاره در آنجا است یا نماینده او به فروش برساند.

۱۷- گزینه ۳ صحیح است. مستند به مواد ۳۸۶ و ۳۸۷ ق.ت.

در مورد خسارت ناشیه از تأخیر تسلیم یا نقص یا خسارات بحری (آواری) مال‌التجاره نیز متصدی حمل و نقل در حدود ماده فوق (۳۸۶) مسئول خواهد بود. خسارات مزبور نمی‌تواند از خساراتی که ممکن بود در صورت تلف شدن تمام مال‌التجاره حکم به آن شود تجاوز نماید مگر این که قرارداد طرفین خلاف این ترتیب را مقرر داشته باشد.

۱۸- گزینه ۱ صحیح است. ماده ۳۶۳: اگر حق العمل کار مال التجاره‌ای را به کمتر از حداقل قیمتی که آمر معین کرده به فروش رساند مسئول تفاوت خواهد بود مگر این که ثابت نماید از ضرر بیشتری احتراز کرده و تحصیل اجازه‌ی آمر در موقع مقدور نبوده است. در نتیجه معامله کلاً صحیح می باشد و صرفاً در خصوص مسئولیت حق العمل کار نسبت به ما به التفاوت قیمت اصولاً مسئول است مگر برای جلوگیری از ضرر بیشتر بوده باشد و اجازه گرفتن از آمر مقدور نبوده است.

۱۹- گزینه ۱ صحیح است. طبق ماده ۳۹۶ قانون تجارت: «تحدید اختیارات قائم مقام تجارتنی در مقابل اشخاصی که از آن اطلاع نداشته اند معتبر نیست.»

۲۰- گزینه ۱ صحیح است. م ۳۶۰: حق العمل کار مکلف به بیمه کردن اموالی که موضوع معامله است نیست مگر این که آمر دستور داده باشد. مستند به مواد ۳۶۰، ۳۶۶، ۳۶۹ و ۳۷۰ ق.ت